

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 316/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného MICHALIČKA advokáti s. r. o., Halenárska 18, Trnava, proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok č. k. 36Cb/256/2013-413 z 30. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením o výške náhrady trov konania v civilnom spore podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Uznesenie žiada zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Okresný súd rozsudkom z 19. apríla 2017 žalobu sťažovateľa z roku 2013 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zamietol a žalovanému proti sťažovateľovi priznal náhradu trov konania. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka z 10. júna 2020 určil výšku trov právneho zastúpenia žalovaného na 2 077,46 eur. Pri úkonoch právnej služby advokáta žalovaného základnú sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky na 1/13 výpočtového základu, keďže hodnotu vecí bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Proti tomu podal žalovaný sťažnosť, ktorou žiadal základnú sadzbu tarifnej hodnoty určiť na 512,85 eur podľa § 10 ods. 2 vyhlášky na základe hodnoty nehnuteľností podľa znaleckého posudku, ktorý nebol súčasťou spisu. Napriek výzve súdu sa sťažovateľ k sťažnosti žalovaného nevyjadril.

3. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu okresný súd zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že výšku trov právneho zastúpenia žalovaného určil na 11 106,38 eur.

Vychádzal z toho, že predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a preto sa má vychádzať z § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého sa za tarifnú hodnotu považuje hodnota veci určená pri začatí poskytovania právnej služby. Žalovaný advokátovi udelil plnomocenstvo 25. marca 2023 a v spise sa nachádza znalecký posudok, ktorým boli sporné nehnuteľnosti ohodnotené na 67 248,68 eur. Preto okresný súd z tejto hodnoty vychádzal a určil základnú sadzbu tarifnej hodnoty podľa § 10 ods. 1 vyhlášky na 559,33 eur. Žalovaný však tvrdil základnú sadzbu tarifnej hodnoty 512,85 eur, keď vychádzal z druhého znaleckého posudku, ktorý nebol súčasťou spisu. Okresný súd napokon pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal z tejto nižšej, žalovaným tvrdenej sadzby.

III.

4. Podľa sťažovateľa okresný súd nemal základnú sadzbu tarifnej odmeny určiť podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, keďže hodnota nehnuteľností bola určená znaleckým posudkom, ktorý však bol vypracovaný približne rok a pol pred udelením plnomocenstva žalovaným jeho advokátovi. Keďže o hodnote nehnuteľností v čase prevzatia zastúpenia nie je v spise dôkaz, nemožno základnú sadzbu tarifnej odmeny určiť podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. To platí o to viac, že súd sa v spore hodnotou nehnuteľností nezaoberal. Namietané rozhodnutie sťažovateľ považuje za zmätočné a nedostatočne zdôvodnené.

IV.

5. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémnemu zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

6. Podstatou namietaného rozhodnutia je použitie § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého ak vyhláška neustanovuje inak, považuje sa za tarifnú hodnotu hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor. Predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva sťažovateľa k nehnuteľnostiam, ktorých v katastri nehnuteľností evidovaným vlastníkom bol žalovaný. Preto nemožno dospieť k záveru, že použitie tohto ustanovenia by mohlo byť kvalifikované ako zjavný právny omyl. Výnimkou z použitia § 10 ods. 2 vyhlášky je norma obsiahnutá v § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, podľa ktorej ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, základná sadzba tarifnej hodnoty je 1/13 výpočtového základu. Predmetom sporu sťažovateľa a žalovaného boli nehnuteľnosti, vo vzťahu ku ktorým nemožno mať pochybnosti o tom, že by ich hodnotu nebolo možné zistiť.

7. Jediným udržateľným dôvodom použitia sťažovateľom navrhovaného § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky potom môže byť len záver o tom, že ich hodnotu bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Okresný súd v namietanom uznesení na sťažnosť žalovaného, ku ktorej sa sťažovateľ

nevyjadril, dospel k záveru, že tomu tak nie je, keďže hodnota nehnuteľností bola určená znaleckým posudkom, ktorý bol súčasťou spisu. Takáto právna úvaha okresného súdu nie je zjavne mylná.

8. Hodnotu nehnuteľností v zásade môže relevantne vyjadriť len trhové prostredie. Inak sa cena nehnuteľností v procesných súvislostiach stáva predmetom znaleckých odhadov simulujúcich trhové prostredie. Okresný súd za základ tohto odhadu zobral znalecký posudok, ktorý hodnotu sporných nehnuteľností odhadoval v čase približne roka a pol pred rozhodného času na určenie tarifnej hodnoty. Takýto prístup okresného súdu k zisťovaniu sporných procesných skutočností s ohľadom na námietky sťažovateľa nemožno považovať pri relatívne stabilných cenách nehnuteľností za taký prístup, ktorý by viedol k omylu v skutkovej procesnej otázke. V konečnom dôsledku ani sám sťažovateľ znaleckým posudkom zistenú hodnotu hodnoverne nespochybňuje. Preto nemožno dospieť k záveru, že by záver okresného súdu bol poznačený zjavným skutkovým omylom, ktorý by mohol viesť k porušeniu sťažovateľom uvedených ústavných práv. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

9. Na okraj možno uviesť, že sťažovateľom nastolená otázka je výrazom nedostatočnej zákonnej úpravy, ktorá strany a súd, ktorý koná v civilnom spore, nenúti k jasnému vyjadreniu hodnoty sporu na jeho začiatku. V spore o určenie vlastníckeho práva je nepochybne dôležité určiť hodnotu vecí, ktoré sú predmetom sporu, už na jeho začiatku, a to nielen z dôvodu určenia základnej sadzby tarifnej hodnoty na neskoršie vyjadrenie výšky trov právneho zastúpenia, ale aj na určenie poplatkových povinností podľa zákona o súdnych poplatkoch. Nejasnosť právnej úpravy, ktorá strany a súd nenúti k stanoveniu hodnoty sporu na jeho začiatku, preto vedie k nepredvídateľnosti rozhodovania súdov o náhrade trov konania. Takýto stav právnej úpravy a na to nadväzujúcej aplikácie všeobecnými súdmi potom vedie k následným sporom o výške trov konania tak, ako tomu bolo vo veci sťažovateľa.

10. Vyriešenie tohto konfliktu okresným súdom, ktorý svoje rozhodnutie o určení hodnoty sporu oprel o znalecké vyjadrenie hodnoty nehnuteľností z obdobia roka a pol pred začatím sporu, však nevykazuje prvky omylu, ktorý by mohol viesť k záveru o porušení ústavných práv sťažovateľa. Sťažovateľovi na začiatku sporu, ale aj po podaní sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka nič nebránilo v tom, aby hodnotu nehnuteľností vyjadril už pri podaní žaloby alebo ju namietal potom, ako žalovaný nesúhlasil s určením základnej sadzby tarifnej hodnoty podľa fiktívnej konštrukcie obsiahnutej v § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu